

Zadeva C-504/19**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča****Datum vložitve:**

2. julij 2019

Predložitveno sodišče:

Tribunal Supremo (Španija)

Datum predložitvene odločbe:

25. junij 2019

Pritožnice:

Banco de Portugal

Fondo de Resolución

Novo Banco, S.A.

Nasprotna stranka:

VR

Predmet postopka v glavni stvari

Pritožbe zoper sodbo Audiencia Provincial (provincialno sodišče), s katero je bila potrjena sodba, izdana na prvi stopnji, s katero je bilo družbi Novo Banco naloženo, naj tožeči stranki povrne znesek, vložen na podlagi pogodbe, ki jo je ta sklenila s špansko podružnico Banco Espíritu Santo, S.A. za nakup prednostnih delnic islandske kreditne institucije Kaupthing Bank.

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Ugotoviti je treba, ali temeljna pravica do učinkovitega sodnega varstva in načelo pravne varnosti, ki sta priznana v pravu Unije, nasprotujeta temu, da se v okviru ukrepov reorganizacije kreditnih institucij iz Direktive 2001/24 sprememba pravnega reda – ki je bil vzpostavljen na podlagi odločbe, ki so jo avgusta 2014 izdali portugalski organi – ki je bila *a posteriori* uvedena z odločbo, izdano

decembra 2015, uporabi tako, da retroaktivno učinkuje na še ne končane sodne postopke, ki so se začeli, preden je bila sprejeta zadnjenavedena odločba.

Vprašanje za predhodno odločanje

Ali je razlaga člena 3(2) Direktive 2001/24/ES – v skladu s katero se v še ne končanih sodnih postopkih v drugih državah članicah brez kakršnih koli dodatnih formalnosti priznavajo učinki odločbe pristojnega upravnega organa matične države članice, s katero se z retroaktivnim učinkom spreminja pravni okvir, ki je veljal, ko se je postopek začel, in s katero je odvzet učinek sodbam, ki niso usklajene z določbami navedene nove odločbe – v skladu s temeljno pravico do učinkovitega sodnega varstva iz člena 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, načelom pravne države iz člena 2 Pogodbe o Evropski uniji in splošnim načelom pravne varnosti?

Navedene določbe prava Unije

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah

Člen 47, prvi odstavek

Pogodba o Evropski uniji

Člen 2.

Direktiva 2001/24/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. aprila 2001 o reorganizaciji in prenehanju kreditnih institucij

Člen 3(2).

Navedene določbe nacionalnega prava

Nacionalno pravo države gostiteljice (Španije)

Zakon 6/2005 z dne 22. aprila 2005 o reorganizaciji in prenehanju kreditnih institucij, s katerim je bila prenesena Direktiva 2001/24.

Člen 19, naslovljen „Učinki in objava sprejetja ukrepov o reorganizaciji in postopkov prenehanja v Španiji“, v odstavku 1 določa:

„Če je bil v zvezi s kreditno institucijo, ki je pridobila dovoljenje v državi članici Evropske unije in ki ima vsaj eno podružnico oziroma opravlja storitve v Španiji, sprejet ukrep o reorganizaciji ali začet postopek prenehanja, ima navedeni ukrep ali postopek brez kakršnih koli dodatnih formalnosti polni učinek v Španiji, takoj ko začne učinkovati v državi članici, v kateri je bil ukrep sprejet oziroma v kateri se je postopek začel.“

Nacionalno pravo matične države (Portugalske)

Uredba-zakon št. 298/92 z dne 31. decembra 1992, s katero je bila potrjena Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Financeiras (splošna ureditev kreditnih institucij in finančnih družb), člen 145, s katero je bila prenesena Direktiva 2001/24.

Odločba Banco de Portugal (portugalska centralna banka) z dne 3. avgusta 2014.

Odločbe Banco de Portugal z dne 29. decembra 2015.

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka v glavni stvari

- 1 Banco Espírito Santo, S.A. (v nadaljevanju: BES) je portugalska kreditna institucija, ki je v Španiji opravljala svojo dejavnost prek podružnice.
- 2 VR je 10. januarja 2008 v poslovalnici španske podružnice Banco Espírito Santo, S.A. v Bilbao sklenila pogodbo o nakupu prednostnih delnic islandске kreditne institucije Kaupthing Bank, za kar je plačala znesek v višini 166.021 EUR.
- 3 Zaradi hude krize, ki je prizadela BES, je upravni odbor Banco de Portugal (v nadaljevanju: Banco de Portugal) sprejel nekatere tako imenovane „ukrepe za reševanje“ z odločbo z dne 3. avgusta 2014, ki je bila spremenjena z odločbo z dne 11. avgusta 2014 (v nadaljevanju: odločba Banco de Portugal z dne 3. avgusta 2014), v skladu s členom 145-C in naslednjimi *Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Financieras*, ki je bila potrjena z uredbo-zakonom št. 298/92 z dne 31. decembra 1992 in spremenjena z več poznejšimi uredbami-zakoni.
- 4 V navedeni odločbi je bilo sklenjeno, da bo ustanovljena „premostitvena banka“, Novo Banco, S.A. (v nadaljevanju: Novo Banco), na katero je bilo delno preneseno poslovanje BES, pri čemer so se na novo prevzemno institucijo prenesli aktiva, pasiva in nepremoženjski elementi BES, ki so bili opredeljeni v prilogi 2 k odločbi. Ko je podružnica BES v Španiji postala podružnica Novo Banco, je zadnjena vedena – kot posledica prenosa sredstev – ohranila poslovno razmerje z VR, konkretnije, glede vložka in upravljanja vrednostnih papirjev, ki so predmet spora, in še naprej prejemale periodično provizijo na podlagi navedene pogodbe.
- 5 VR je februarja 2015 proti podružnici Novo Banco S.A. v Španiji vložila tožbo, s katero je predlagala, naj se zaradi neobstoja privolitve razglasi ničnost naročila za nakup prednostnih delnic kreditne institucije Kaupthing Bank in naj se Novo Banco naloži, da ji povrne vloženi znesek v višini 166.021 EUR oziroma, podredno, naj se navedena pogodba razdre, ker bančna institucija ni izpolnila obveznosti glede skrbnosti, poštenosti in obveščanja, ter naj se odredi, da mora ta institucija plačati 166.021 EUR odškodnine. Novo Banco je tožbi nasprotovala in navedla, da nima pasivne legitimacije, ker obveznost, ki se uveljavlja, pomeni pasivo, ki nanjo ni bila prenesena na podlagi odločbe Banco de Portugal z dne

3. avgusta 2014. V prilogi 2 k tej odločbi je bil določen celoten prenos obveznosti - tistih, ki so bile navedene v pasivi BES oziroma tistih, ki so pomenile njene nepremoženjske elemente - do tretjih oseb na Novo Banco, razen „kakršnih koli obveznosti ali nepredvidenih izgub, zlasti če izhajajo iz goljufije ali kršitve regulativnih, kazenskih ali upravnih določb ali odločb“, ki so se štete za „pasivo, izvzeto“ iz prenosa.
- 6 Juzgado de Primera Instancia de Vitoria (prvostopenjsko sodišče v Vitorii) je s sodbo z dne 15. oktobra 2015 tožbi ugodilo, pri čemer se je oprlo na to, da je bila sporna pasiva v skladu z odločbo Banco de Portugal z dne 3. avgusta 2014 prenesena na Novo Banco. Menilo je, da soglasje ni bilo podano, ker BES tožeče stranke, ki je imela ob sklenitvi podobe 68 let in ni imela finančne izobrazbe, ni ustrezno obvestila o naravi in o tveganjih, povezanih s prednostnimi delnicami, ki jih je kupila. Zato je pogodbo zaradi neobstoja soglasja razglasilo za nično in Novo Banco naložilo, naj tožeči stranki plača znesek 166.021 EUR, ki je bil plačan za prednostne delnice.
- 7 Novo Banco je vložila pritožbo in vztrajala, da nima pasivne legitimacije, ker je menila, da so zahtevane obveznosti še vedno del premoženja BES. Z aktom, vloženim 26. januarja 2016, je v spis vključila dve odločbi, ki ju je 29. decembra 2015 sprejela Banco de Portugal (v nadaljevanju: odločbi Banco de Portugal z dne 29. decembra 2015), v katerih je bilo podrobneje navedeno, kaj se šteje za obveznosti, ki niso bile prenesene na Novo Banco:
- „Vsakršne obligacije, jamstva, obveznosti ali nepredvidene izgube, ki se prevzamejo pri trgovanju, finančnem posredovanju, postopku trženja in distribucije finančnih instrumentov, ki jih izdajo katere koli institucije [...]“.
- 8 V navedenih odločbah je bilo poleg tega navedeno, da pasivo BES, ki se ni prenesla na Novo Banco, pomenijo zlasti „vse odškodninske obveznosti, povezane z neizpolnitvijo pogodb [...], sklenjenih pred 3. avgustom 2014“ in „vse odškodninske obveznosti in dolgovi, ki izhajajo iz razveljavitve transakcij BES kot ponudnice finančnih storitev in investicijskih storitev“, pa tudi „vsakršna obveznost, ki je predmet katerega koli postopka, opisanega v prilogi I“, kar se je nanašalo na več sodnih postopkov v različnih državah, med katerimi je bil tudi tisti, ki ga je sprožila VR.
- 9 Nazadnje, v navedenih odločbah Banco de Portugal z dne 29. decembra 2015 je bilo navedeno, da „če bi kakršna koli aktiva, pasiva ali nepremoženjski element [...] moral ostati v premoženju BES, vendar se je dejansko prenesel na Novo Banco, se s tem aktom navedeni aktiva, pasiva ali nepremoženjski elementi prenesejo iz Novo Banco nazaj na BES z učinkom od 3. avgusta 2014“.
- 10 Banco de Portugal je te spremembe v svojih odločbah utemeljila z nujnostjo, da kot javni organ za reševanje zagotovi jasnost pri opredelitvi „obsega prenosa“ in s tem učinkovitost ukrepa za reševanje, ki se je uporabil za BES, v okoliščinah

nasprotujočih si odločb, izdanih v sodnih postopkih, v zvezi z aktivo, pasivo in nepremoženjskimi elementi, ki so bili preneseni iz BES na Banco Novo.

- 11 Audiencia Provincial je pritožbo kljub temu zavrnilo in potrdilo sodbo, izdano na prvi stopnji.
- 12 Novo Banco je zoper sodbo Audiencia Provincial vložila izredno pravno sredstvo zaradi kršitve postopka in kasacijsko pritožbo, ki ju je predložitveno sodišče razglasilo za dopustna.

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 13 Kasacijske pritožnice v bistvu trdijo, da Novo Banco nima pasivne legitimacije, ker menijo, da ni prišlo do prenosa dolga in ustreznih obveznosti BES in da obveznost, ki bi lahko izhajala iz razdrtja pogodbe o prednostnih delnicah Kaupthing Bank, vsekakor ostaja v pravni sferi BES. V zvezi s tem se sklicujejo na zgoraj navedeni odločbi Banco de Portugal z dne 29. decembra 2015.
- 14 Pritožnice se opirajo na zakonsko določbo, v skladu s katero začnejo odločbe pristojnega upravnega organa matične države učinkovati v drugih državah članicah „brez kakršnih koli dodatnih formalnosti“, s čimer želijo utemeljiti, da je treba o zahtevkih zoper Novo Banco odločati ne v skladu s pravnim okvirom, ki je veljal, ko je bila vložena tožba, temveč ob upoštevanju sprememb, ki so bile uvedene z odločbama Banco de Portugal z dne 29. decembra 2015, ki sta bili sprejeti po začetku postopka in izdaji sodbe na prvi stopnji. Nazadnje navajata, da če bi bila Novo Banco spoznana za odgovorno s pravnomočno sodbo, ta ne bi imela učinkov, ker je pristojni upravni organ matične države pasivo prenesel iz Novo Banco nazaj na BES kljub še ne končanemu sodnemu postopku.
- 15 Da bi utemeljil svoj interes za intervencijo v postopku, se je Fundo de Resolução (sklad za reševanje), portugalska pravna oseba javnega prava, ki nudi finančno pomoč pri uporabi ukrepov za reševanje, ki jih je sprejela Banco de Portugal, skliceval na prodajo 75 % delniškega kapitala Novo Banco investicijskemu skladu v okviru transakcije, ki se je začela izvajati januarja 2016. V sporazum o prodaji so bile vključene določbe iz tretje odločbe, ki jo je Banco de Portugal sprejela 29. decembra 2015 (odločba o nevtralizaciji), na podlagi katere se je sklad za reševanje zavezal, da pod določenimi pogoji Novo Banco nudi nadomestilo za sodbe, s katerimi je bila ta banka spoznana za odgovorno in s katerimi ni bil upoštevan premoženjski obseg, opredeljen v dveh odločbah z dne 29. decembra 2015. Pritožnice so tudi predlagale, naj se pri Sodišču Evropske unije vložijo predlog za sprejetje predhodne odločbe.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 16 Na datum, ko je VR vložila tožbo proti Novo Banco, sta bila ustanovitev navedene institucije kot „premostitvene banke“ ter prenos aktive in pasive na to

premostitveno banko z BES urejena z odločbo Banco de Portugal z dne 3. avgusta 2014, ki je bila sprejeta v skladu z nacionalnimi predpisi o prenosu Direktive 2001/24.

- 17 Predložitveno sodišče je v sodbi št. 678/2018 z dne 29. novembra 2018, ki se je nanašala na podobno zadevo, že ugotovilo, da je bila pasiva, ki jo tvorijo obveznosti, ki izhajajo iz neizpolnitve pogodb, zlasti v povezavi z obveznostjo obveščanja in svetovanja na področju investicij, prenesena z BES na Novo Banco, ker te obveznosti niso bile navedene med izjemami, določenimi v odločbi Banco de Portugal z dne 3. avgusta 2014. To sodišče je namreč menilo, da odškodnina zaradi neizpolnitve pogodbe pomeni obveznost, ki izhaja iz goljufije ali kršitve določb regulativnih, kazenskih ali upravnih določb ali odločb.
- 18 Glede odločb Banco de Portugal z dne 29. decembra 2015 to sodišče meni, da ni dopustno, da upravna odločba, ki je bila sprejeta po začetku postopka, lahko spremeni njegov okvir, kot je bil določen ob njegovem začetku. Po drugi strani člen 10(2)(e) Direktive 2001/24 določa, da zakonodaja matične države članice določa zlasti „učinke postopkov prenehanja na postopke, ki jih sprožijo posamezni upniki, razen na nerešene pravne spore, kakor določa člen 32“. Vendar se pritožnice v obravnavani zadevi opirajo na odločbi Banco de Portugal z dne 29. decembra 2015, s katerima je bilo – kljub navedbi, da je njun cilj „pojasniti“ odločbo Banco de Portugal z dne 3. avgusta 2014 – besedilo zadnjenavedene odločbe v resnici spremenjeno z retroaktivnim učinkom od začetka njene veljavnosti, kot je razvidno iz vsebine navedenih določb, povzete zgoraj v točki 7.
- 19 Ne glede na to, ali ukrepi za reševanje, ki so bili sprejeti z odločbo Banco de Portugal z dne 3. avgusta 2014, pomenijo – kot zatrjujeta Banco de Portugal in sklad za reševanje – ukrepe o reorganizaciji, ki so obravnavani v naslovu II Direktive 2001/24, in ne postopek prenehanja v skladu z naslovom III te direktive (glej sodbo Sodišča Evropske unije z dne 19. julija 2016, Kotnik in drugi, C-526/14, EU:C:2016:570, točke od 111 do 114), zaradi česar se naslov III navedene direktive ne uporablja, predložitveno sodišče dvomi, da je to, da odločbi Banco de Portugal z dne 29. decembra 2015 brez kakršnih koli dodatnih formalnosti učinkujeta v drugih državah članicah, kot navajajo pritožnice, združljivo s temeljnimi standardi in splošnimi načeli prava Unije.
- 20 Ti dvomi se ne nanašajo na možnost, da odločba pristojnega javnega organa učinkuje retroaktivno (glej sodbo Sodišča z dne 24. oktobra 2013, LBI, C-85/12, EU:C:2013:697) ali da se pasiva, ki je bila sprva prenesena na Novo Banco, pozneje prenese nazaj na BES.
- 21 Izraženi dvomi se nanašajo na navedbo pritožnic, da morajo biti spremembe v pravni ureditvi, ki velja za ukrepe o reorganizaciji, priznane v sodnih postopkih v teku, ki so se začeli pred sprejetjem odločb Banco de Portugal z dne 29. decembra 2015. V teh postopkih se postavlja ravno vprašanje glede premoženja, ki je bilo dejansko preneseno na Novo Banco, in posledično glede

- njene pasivne legitimacije, v skladu s pravno ureditvijo, ki je veljala ob vložitvi tožbe.
- 22 Če bi sprejeli utemeljitev pritožnic, sodba o ugotovitvi odgovornosti tožene stranke v tem postopku ne bi imela praktičnega učinka zaradi ponovnega prenosa pasive – ki je bila sprva prenesena z BES na Novo Banco – določenega v navedenih odločbah.
  - 23 Temeljna pravica do učinkovitega sodnega varstva je priznana tudi s členom 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in predložitveno sodišče dvomi, da je učinek, ki ga pritožnice pripisujejo odločbama Banco de Portugal z dne 29. decembra 2015, združljiv z navedeno pravico do tega varstva.
  - 24 Sodišče je v sodbi z dne 15. oktobra 1987, *Union nationale des entraîneurs et cadres techniques professionnels du football (Unectef)/Georges Heylens in drugi*, 222/86, EU:C:1987:442, v točki 15 odločilo, da je treba – kadar gre za zagotovitev učinkovitega sodnega varstva – zadevnim osebam priznati možnost, da se ob popolnem poznavanju upoštevni okoliščin odločijo, ali je zoper te odločbe smiselno vložiti pravno sredstvo. V obravnavani zadevi je tožeča stranka vložila tožbo proti Novo Banco, s katero je zahtevala izpolnitev obveznosti, ki so bile prenesene na navedeno kreditno institucijo na podlagi odločbe Banco de Portugal z dne 3. avgusta 2014, pri čemer je imela nekaj stroškov.
  - 25 Evropsko sodišče za človekove pravice je v sodbi z dne 19. marca 1997, *Hornsby proti Grčiji*, ugotovilo, da bi bila pravica, priznana s členom 6(1) Evropske konvencije o človekovih pravicah, zgolj navidezna, če bi bilo v nacionalnem pravu držav podpisnic dovoljeno, da pravnomočna sodba, s katero je bil rešen spor, postane neučinkovita in neizvršljiva, do česar bi prišlo, če bi bil odločbi Banco de Portugal z dne 29. decembra 2015 priznan učinek, ki ga predlagajo pritožnice, in če bi bilo upravnemu organu Portugalske dovoljeno, da odloči, ali je bil „obseg prenosa“, opredeljen v odločbi Banco de Portugal z dne 3. avgusta 2014, v sodbi pravilno razlagan.
  - 26 Nazadnje ustvarja dvome tudi, ali je z načelom pravne varnosti združljivo, prvič, to, da lahko pristojni upravni organ – potem ko je VR v skladu s pravnim okvirom, opredeljenim z ustreznimi ukrepi za reševanje, vložila tožbo proti Novo Banco kot „premostitveni banki“, na katero je bil prenesen del premoženja BES, ker je menila, da je prišlo do prenosa obveznosti na toženo kreditno institucijo – ta pravni okvir spremeni, kar učinkuje na postopek z navedeno tožbo, in sicer tudi takrat, kadar je bila izdana sodba na prvi stopnji, in drugič, to, da lahko ta organ povzroči neučinkovitost pravnomočne sodbe.